

**Oponentský posudek na rigorózní práci
Mgr. Jany Bláhové**

na téma

„Poškozený v trestním řízení“

I.

Kandidátka si vybrala k obhajobě téma velmi aktuální, frekventované a v literatuře často zmiňované. Přesto se však jedná o téma, které si zasluhuje teoretickou pozornost, neboť vše nasvědčuje tomu, že institut poškozeného se v legislativě i judikatuře stále vyvíjí a i do budoucna lze očekávat změny. Tyto změny by měly postavení poškozeného v trestním řízení posilovat. Autorka si je této skutečnosti plně vědoma a ve své práci na takovou skutečnost mnohdy poukazuje.

II.

Posuzovaná práce si dává za cíl zabývat se zvolenou problematikou komplexně. S ohledem na možný rozsah práce a šíři zmiňované problematiky lze konstatovat, že autorka se zaměřila na nejpodstatnější principy a instituty, které tomuto rozsahu odpovídají. Kladně lze hodnotit použití a orientaci v pramenech, jimiž je kromě trestního řádu především judikatura publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a odborná literatura.

Z formálního hlediska působí práce uceleně a přehledně, přičemž řazení do jednotlivých kapitol nepostrádá vnitřní logiku.

III.

Po úvodu, ve kterém se charakterizují filosofie a cíl posuzované práce, se autorka věnuje historickému vývoji postavení poškozeného v České republice od konce 19. století do

současné doby. Z tohoto pojednání vyplývá, že skutečně v poslední době, zvláště po účinnosti zákona č. 265/2001 Sb. dochází k posilování práv poškozeného.

V další kapitole se podrobně rozebírá pojem poškozeného, včetně jeho definice. Autorka dále vymezuje pojem oběti trestného činu a charakterizuje jeho rozlišení od pojmu poškozeného.

V kapitole o procesních právech poškozeného vychází ze dvou klíčových nálezů Ústavního soudu ČR, ze kterých vyplývá, že poškozený je samostatnou stranou trestního řízení s rozsáhlými procesními právy, nicméně z logiky věci je zřejmé, že tato práva jsou užší oproti právům obviněného. Autorka mimo jiné polemizuje s právní úpravou, která ve smyslu novely zákona č. 283/2004 Sb. dává poškozenému právo žádat o informace o vazbě obviněného s tím, že takové právo by mělo vyplývat ze zákona a nemělo by být omezováno na žádost poškozeného. V tomto smyslu považuje stávající právní ochranu poškozeného za nedostatečnou. Mimo pozornost posuzované práce pak nemohl zůstat institut souhlasu poškozeného s trestním stíháním dle ustanovení § 163 a 163a tr. ř.

Samostatná kapitola je logicky věnována úpravě práv poškozeného dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

V další kapitole pak autorka charakterizuje a definuje pojem adhezního řízení včetně zajištění nároku poškozeného, výroku o náhradě škody a zabývá se i souvislostí s řízením ve věcech občanskoprávních.

Vzhledem k tomu, že některé odlišnosti v uplatňování práv poškozeného vyplývají z odklonů od trestního řízení, vymezuje autorka tyto jednotlivé odklony jako je podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání a další. Z těchto závěrů logicky vyplývá, že zákonodárce upřednostnil v dané oblasti zájem na uspokojení práv poškozeného a dochází i k odlehčení práce soudů.

V závěrečné pasáži pak autorka publikuje své úvahy de lege ferenda a to i vzhledem k předpokládané rekonstrukci trestního řízení. Zajímavou částí této závěrečné kapitoly jsou pak přílohy – tiskopis o poučení poškozeného v trestním řízení a několik soudních rozhodnutí.

IV.

Lze konstatovat, že v uvedené práci se autorka uspokojivě vypořádala se zvoleným tématem.

Kromě výše uvedeného považuji za významný klad práce skutečnost, že autorka se nespokojuje se současným stavem právní úpravy a hledá (i nalézá) možnosti zlepšení tohoto stavu, ve kterém dosud, přes všechny výše uvedené dílčí novelizace, je postavení poškozeného nerovnocenné s postavením obviněného. Byť se od roku 1990 uskutečnily v tomto smyslu mnohé popsané změny, stále je ještě co legislativně napravovat, aby se postavení poškozeného změnilo a tento mohl rychleji a efektivněji uspokojovat v rámci trestního řízení své nároky. Tyto tendence však musí jít ruku v ruce se základním posláním a zásadami trestního řízení.

V.

V závěru předpokládám, že uvedená práce může sloužit jako hodnotný podklad pro ústní obhajobu v rigorózním řízení.

V Praze dne 14. ledna 2009

JUDr. Jan Sváček